

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 9449/01

בפני:

כבוד השופטת ד' ביניש

כבוד השופט א' ריבלין

כבוד השופט א' א' לוי

המערער: שלמה יוספברג

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 24.2.2000 בת"פ 324/98 שניתן על ידי
כבוד השופט י' עדיאל

תאריך הישיבה: כ"ב בשבט התשס"ב (04.02.02)

בשם המערער: עו"ד מוטי לוי

בשם המשיבה: עו"ד מזור מצקביץ

פסק – דין

השופט א' א' לוי :

1. בתקופה הרלבנטית לכתב האישום שהוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים, היה המערער מורה נהיגה, בעל בית ספר לנהיגה, ויו"ר הוועד של ארגון מורי הנהיגה - קריות, אשר הוקם בשנת 1994, ובחודש פברואר 1995 נרשם כאגודה שיתופית.

למערער ו- 5 אחרים, מורי נהיגה אף הם, יוחסו שלושה אישומים, שבמרכזם הטענה כי היו צד להסדר כובל, כהגדרתו בסעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח – 1988. באישום הראשון נטען, כי המערער וחבריו גבו מחיר אחיד בשיעורה של אגרת הרישוי עבור שעורי נהיגה, ומורים אשר חרגו מכך וגבו מחיר מופחת, הוזמנו לברור. באישום השני נטען, כי הנאשמים החליטו בעצה אחת, לסגור את ענף הוראת הנהיגה בקריות בפני מורים חדשים, וכן לאסור צירופן של מכוניות להוראת נהיגה נוספות לבתי הספר הקיימים. בצד האיסור הכללי פעלה "ועדת חריגים", אשר תפקידה היה לייעץ בשאלת קבלתם של חברים ומכוניות נוספות, ומקום שהדבר נעשה נדרשו המצטרפים לשלם לארגון תשלום עבור מה שהוגדר כ"זכות עבודה".

באישום השלישי נטען, כי הארגון שהמערער נמנה עליו ועמד בראשו, החליט בחודש ינואר 1995, לגבות מכל תלמיד נהיגה סכום של 20 ש"ח כ"דמי רישום וניהול", ומחודש מאי 1995 הוצמד סכום זה לאגרת הרישוי, שעמדה באותה עת על סך 75 ש"ח. לאחר מספר חודשים, במרץ 1996, הומר שמם של דמי הרישום לאגרה עבור "סל שירותים", ושערה נקבע בסך 104 ש"ח לתלמיד.

2. המערער לא כפר בעובדותיו של כתב האישום, ובשלב כלשהו של ההליכים בפני בית המשפט המחוזי, הוא אף הגיע להסכם טיעון עם בא-כוח המשיבה, כפי שעשו גם הנאשמים האחרים. אך המערער ביקש לחזור בו מהסכם זה, ומכאן ואילך התגונן בקשר עם האישומים 2 ו-3 בטענה כי פעל כפי שפעל על פי יעוץ משפטי שנתן לו עורך-דין, ועל כן סבר המערער כי הוא זכאי לחסות בצילה של ההגנה הקבועה בסיפא של סעיף 34יט' של חוק העונשין.

טענה זו נדחתה על ידי הערכאה הראשונה, והואיל וההרשעה כולה היא הרשעה עובדתית, נקדים ונאמר כי לא מצאנו מקום להתערב בה, וכך סיכם בית המשפט המחוזי את ממצאיו, סיכום שנדמה כי הוא מתאר נאמנה את מצבן של הראיות:

"חלקו של הייעוץ (אישום 2) ניתן בעל פה, כאשר תוכנו והעובדות עליהן הוא נסמך לוטים בערפל. אותו יעוץ שניתן בכתב (אישום 3), היה ייעוץ חלקי, שניתן לאחר מעשה, כאשר הנאשם מעדיף, משיקוליו שלו, להתעלם מהתוספת לחוות הדעת, כמו גם מהעובדה שחוות הדעת נסמכת על עובדות לא נכונות. מעבר לכל אלה, הנאשם היה ער לאי החוקיות שדבקה במעשיו או לפחות היה ער לבעייתיות הרבה הכרוכה בכך. ניצבו לפניו לאורך כל הדרך תמרורי אזהרה משמעותיים ביותר, הן דעתם של אנשי משרד התחבורה, מנהלת אגף הרישוי והיועצת המשפטית של המשרד, הן התנהגותם של ארגוני מורי נהיגה אחרים והן התוספת לחוות הדעת של עורך הדין שלו, המעמידים את התנהגותו באור בלתי חוקי, או לפחות מציבים סימני שאלה רציניים על חוקיותה. הנאשם היה ער לתמרורים אלה, אך העדיף להתעלם מכל אלה בחוסר תום לב, תוך שהוא בורר לו את העצה אשר תתאים לצרכיו ותכשיר את מעשיו".

(עמ' 18 להכרעת-הדין).

נדמה שמסקנות נחרצות אלו, שכאמור, כולן נסמכות על ראיות שהובאו בפני בית משפט קמא, ובהן ניתן אמון, אינן טעונות פרשנות נוספת, ועל כן דעתנו היא שבטענת המערער לפיה הסתמך על יעוץ משפטי שקיבל מפרקליט, היא טענה שאינה עומדת במבחן הביקורת, ובתור שכזו אינה יכולה להתקבל.

3. העולה מהאמור הוא, שדינו של המערער על ההרשעה להידחות, והשאלה הנוספת בה נדרשה הכרעתנו היא אם העונש שנגזר למערער - 6 חודשי מאסר, 12 חודשי מאסר על-תנאי וקנס בסך 75,000 ש"ח - הינו עונש הולם וראוי או שיש בו חריגה לחומרה.

בעניין זה הפנה בא-כוח המערער לכך שעל רוב הנאשמים האחרים בתיק הושתו 3 חודשי מאסר (לאחת הנאשמות נגזרו 4 חודשים), וגם הקנס שהוטל עליהם היה נמוך בצורה משמעותית - 30,000 ש"ח.

טענה זו ראויה היתה להתקבל לאור השאיפה לאחידות בענישה, אך הקושי שהיא מעוררת נובע מהעובדה שהנאשמים האחרים הורשעו על פי הודאתם, ועונשם נגזר במסגרת הסכם טיעון; והרי מקובל עלינו שבית המשפט אינו נוטה לחרוג מההסכמה אליה הגיעו הצדדים, למעט מקרים יוצאו דופן. מאידך, בחר המערער לנהל את משפטו, ואף שזכותו היא לעשות זאת, הסכנה הטמונה בכך היא שאם יורשע, וכך קרה, הוא אינו יכול לזקוף לזכותו נימוק לקולא שעמד לנאשמים האחרים בתיק.

אך זה אינו הענין היחיד העומד לחובת המערער, הואיל ומתוך הראיות שהיו בפני בית משפט קמא עולה, שהוא מילא תפקיד מרכזי והיה הרוח החיה בפעילותו של הארגון שבראשו עמד.

בא-כוח המערער הפנה אותנו לפסיקה בעבירות דומות, ממנה נעדר רכיב של מאסר בפועל, אך לא סברנו כי יש מקום ללכת בעקבותיה, בעיקר משום ששיקוליה של התביעה באותם מקרים אינם ידועים לנו במלואם, ונוותר לנו רק להניח כי הנסיבות שם הצדיקו גזירתו של עונש מתון מזה שנגזר למערער. כך או כך, מעשיו של המערער וחבריו, הסבו נזק לצבור הנזקק לשירותיהם, וגם אם נטען כי מאותם מעשים לא הפיק המערער רווח, קשה לקבל טיעון זה כמשקף את המציאות.

לפיכך, לא ראינו מקום להתערב בעונש המאסר שהושת על המערער, ומאידך, סברנו שנכון יהיה ללכת לקראת המערער קמעה ולמתן את שיעור הקנס בו חויב, אותו אנו מעמידים על סך של 50,000 ש"ח או 6 חודשי מאסר תמורתו.

התוצאה היא, איפוא, שלמעט שינוי שעורו של הקנס - הערעור נדחה על שני חלקיו.

ניתן היום, כ"ב בשבט תשס"ב (4.2.02).

ש ו פ ט ש ו פ ט ש ו פ ט

החלטה

המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום א', 24.2.02 במקום שייקבע על-ידי הממונה על עבודות השירות.

ניתנה היום, כ"ב בשבט תשס"ב (4.2.02).

ש ו פ ט ש ו פ ט ש ו פ ט